

Mål C-195/23**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

27 mars 2023

Domstol som begär förhandsavgörande:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

13 mars 2023

Klagande:

GI

Motpart:

Partena, assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL

1. Saken i det nationella målet:

- 1 GI, som är tjänsteman vid Europeiska kommissionen, har sedan år 2015 även utövat en bisyssla som lärare, med högst 20 timmars undervisning per år.
- 2 Genom en skrivelse av den 4 juli 2018 erinrade Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (Nationella socialförsäkringsmyndigheten för egenföretagare) (nedan kallad Inasti) GI om att han, i egenskap av lärare, var verksam som egenföretagare och uppmanade honom att i denna egenskap ansluta sig till valfri socialförsäkringskassa.
- 3 GI anslöt sig till socialförsäkringskassan Partena och erlade sociala avgifter.
- 4 GI motsatte sig den 15 mars 2022 att han skulle omfattas av det belgiska systemet för social trygghet för egenföretagare och yrkade att Partena skulle återbetala de sociala avgifter på totalt 3 242,09 euro som han hade erlagt.
- 5 Den 13 oktober 2022 väckte GI talan vid Tribunal de travail (Arbetsdomstolen), som är hänskjutande domstol.

2. Anförda unionsbestämmelser:

A. Fördraget om Europeiska unionen

6 I artikel 4.3 FEU föreskrivs följande:

”Enligt principen om lojalt samarbete ska unionen och medlemsstaterna respektera och bistå varandra när de fullgör de uppgifter som följer av fördragen.

Medlemsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter fullgörs som följer av fördragen eller av unionens institutioners akter.

Medlemsstaterna ska hjälpa unionen att fullgöra sina uppgifter, och de ska avstå från varje åtgärd som kan äventyra fullgörandet av unionens mål.”

B. Protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier (EUT C 83, 2010, s. 266)

7 I artikel 12 föreskrivs följande:

”Unionens tjänstemän och övriga anställda ska vara skyldiga att betala skatt till unionen på de löner och arvoden de får av unionen enligt de villkor och det förfarande som Europaparlamentet och rådet har fastställt genom förordningar i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört de berörda institutionerna.

De ska vara befriade från nationella skatter på de löner och arvoden de får av unionen.”

8 I artikel 14 föreskrivs följande:

”Europaparlamentet och rådet ska, genom förordningar i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört de berörda institutionerna, fastställa ordningen för sociala förmåner för unionens tjänstemän och övriga anställda.”

3. Parternas huvudargument:

A. GI

9 GI har i huvudsak hävdatt att obligatorisk anslutning till systemet för social trygghet för egenföretagare strider mot principen om tillhörighet till endast ett system för social trygghet för tjänstemän vid EU-institutionerna, mot artikel 4.3 FEU och mot principen om lojalt samarbete, eftersom detta utgör ett hinder som kan avskräcka från utövande av yrkesverksamhet inom en EU-institution.

B. Patena

- 10 Inasti anser att GI uppfyller definitionen av egenföretagare på grund av sin undervisningsverksamhet och därför måste ansluta sig till en socialförsäkringskassa för egenföretagare och erlägga sociala avgifter.

4. Rättens bedömning:

- 11 Eftersom GI är EU-tjänsteman ska artiklarna 12 och 14 i protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier beaktas.

- 12 I domen av den 10 maj 2017, Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017:355, angav EU-domstolen följande:

”36. Tjänstemännen i unionen omfattas ... av unionsinstitutionernas system för social trygghet, vilke[t] enligt artikel 14 i protokollet ... fastställs av Europaparlamentet och rådet, genom förordningar i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört de berörda institutionerna.

...

41. I analogi med artikel 12 i protokollet, vilken med avseende på tjänstemän i unionen föreskriver enhetlig beskattning av löner och arvoden som de får av unionen, och i enlighet härmed anger att dessa belopp ska vara befriade från nationella skatter, ska artikel 14 i protokollet, då det anges häri att unionens institutioner ska fastställa systemet för social trygghet för unionens tjänstemän, tolkas så, att den fråntar medlemsstaterna deras behörighet att besluta om obligatorisk anslutning av unionens tjänstemän till ett nationellt system för social trygghet och en skyldighet för dessa tjänstemän att bidra till finansieringen av ett sådant system.

...

44. Av det ovan anförda följer att **unionen ensam är behörig att fastställa de regler som är tillämpliga på tjänstemännen i unionen med avseende på deras skyldigheter på området social trygghet, och att medlemsstaterna saknar behörighet i detta avseende.**

45. Såsom generaladvokaten har anfört i punkt 76 i sitt förslag till avgörande **har artikel 14 i protokollet och tjänsteföreskrifternas bestämmelser om social trygghet en funktion för unionstjänstemännens del som är analog med den funktion som artikel 13 i förordning nr 1408/71 och artikel 11 i förordning nr 883/2004 har, vilken består i ett förbud mot att ålägga unionens tjänstemän en skyldighet att bidra till finansieringen av sådana system.**

46. Sådan nationell lagstiftning som den som är i fråga i det nationella målet, vilken belastar en unionstjänstemans inkomster med sociala avgifter som ska

finansiera den berörda medlemsstatens sociala trygghetssystem, är följaktligen inte förenlig med den exklusiva behörighet som unionen ges i såväl artikel 14 i protokollet som i de tillämpliga bestämmelserna i tjänsteföreskrifterna, och i synnerhet inte med bestämmelserna i vilka unionstjänstemännens obligatoriska avgifter till ett system för social trygghet fastställs.

...

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artikel 14 i protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier, som fogats till EU-, EUF- och Euratomfördragen, samt bestämmelserna i tjänsteföreskrifterna om systemet för social trygghet för Europeiska unionens tjänstemän ska tolkas så, att de utgör hinder för sådan nationell lagstiftning som är i fråga i det nationella målet, vilken föreskriver att sociala avgifter som ska finansiera en medlemsstats system för social trygghet tas ut på inkomst av fast egendom som en tjänsteman i Europeiska unionen uppbär i denna medlemsstat, där tjänstemannen har sin skattemässiga hemvist.” (rättens fetmarkering)

- 13 Systemet för social trygghet för Europeiska unionens tjänstemän är således ett gemensamt system med avseende på vilket unionen har exklusiv behörighet.
- 14 Principen om att endast en lagstiftning är tillämplig fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.
- 15 Mot bakgrund av EU-domstolens praxis omfattas dock inte Europeiska unionens tjänstemän av förordning (EG) nr 883/2004, och särskilt inte av artikel 11.1 i denna om principen om att endast en lagstiftning är tillämplig (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 december 2004, My, C- 293/03, EU:C:2004:821, och dom av den 10 maj 2017, Lobkowicz, C- 690/15, EU:C:2017:355).
- 16 Frågan är dock huruvida denna princip kan tillämpas analogt på Europeiska unionens tjänstemän. I sin dom av den 10 maj 2017, Lobkowicz, C- 690/15, EU:C:2017:355, tycks EU-domstolen ge ett jakande svar, men den tolkningsfrågan avsåg inkomster från fast egendom och inte inkomster från ett annat arbete än det som är knutet till ställningen som EU-tjänsteman. Den situationen skiljer sig således från GI:s, eftersom GI utövar en annan yrkesverksamhet.
- 17 Vidare har EU-domstolen, på grundval av principen om lojalt samarbete som slås fast i artikel 14.3 FEU, avvisat nationella sociala trygghetsbestämmelser i en medlemsstat med motiveringen att sådana bestämmelser kan hindra och därmed avskräcka från utövande av yrkesverksamhet inom unionsinstitutionerna.
- 18 I sin dom av den 10 september 2015, Wojciechowski, C- 408/14, EU:C:2015:591, angav EU-domstolen följande:

”44. En sådan lagstiftning kan nämligen avskräcka en person med en viss tjänstetid enligt pensionssystemet för anställda i denna medlemsstat att acceptera en anställning vid en EU-institution belägen i denna medlemsstat eller förmå arbetstagaren att lämna sin tjänst i förtid, eftersom en tjänst eller ett längre yrkesliv vid en sådan institution på grund av denna lagstiftning innebär att han eller hon riskerar att förlora de pensionsrättigheter som intjänats såsom anställd i denna medlemsstat innan vederbörande trädde i tjänst i unionen.

45. Sådana följder kan inte tillåtas med hänsyn till förpliktelsen till lojalt samarbete och bistånd som åligger medlemsstaterna i förhållande till unionen och som kommer till uttryck i skyldigheten enligt artikel 4.3 EUF att underlätta fullgörandet av unionens uppgifter.”

- 19 I domen av den 4 februari 2015, Melchior, C- 647/13, EU:C:2015:54, angav EU-domstolen följande:

”27. Bestämmelser i en medlemsstat enligt vilka kontraktsanställningsperioder vid en av unionens institutioner i denna medlemsstat inte beaktas vid bedömningen av om en person är berättigad till arbetslöshetsersättning försvårar också för dessa institutioner att rekrytera kontraktsanställda. Sådana bestämmelser kan, såsom generaladvokaten påpekade i punkterna 51–53 i sitt förslag till avgörande, avhålla arbetstagare bosatta i denna medlemsstat från att utöva yrkesverksamhet för en unionsinstitution när anställningens längd är begränsad enligt anställningsvillkoren och därmed försätter dem i en situation där de på kort eller medellång sikt måste återgå till den nationella arbetsmarknaden och de på grund av denna anställning riskerar att inte fullgöra det antal arbetsdagar som krävs enligt dessa bestämmelser för att erhålla ersättning vid arbetslöshet.

28. Sådana bestämmelser riskerar tillika att medföra samma avhållande verkan på grund av att arbetslöshetsperioder under vilka arbetslöshetsersättning betalas enligt anställningsvillkoren inte likställs med en arbetsperiod vid bedömningen av om en person har rätt till arbetslöshetsersättning i denna medlemsstat, medan arbetslöshetsperioder under vilka ersättning betalas enligt lagstiftningen i den nämnda medlemsstaten likställs härmed.”

- 20 Slutligen tillade EU-domstolen följande i domen av den 10 maj 2017, Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017/355V:

”47. Sådan lagstiftning kan dessutom leda till att olika tjänstemän i unionen behandlas olika och kan därmed avskräcka från utövande av yrkesverksamhet inom en unionsinstitution, eftersom vissa tjänstemän skulle vara skyldiga att bidra inte bara till systemet för social trygghet för unionens tjänstemän, utan även till ett nationellt system för social trygghet.”

- 21 Efter en granskning av ovannämnda rättspraxis förefaller det som om ett sådant fall som GI:s uppenbarligen ännu inte har varit i fråga och prövats av EU-domstolen. Frågorna om GI:s anslutning till det belgiska systemet för social trygghet för egenföretagare kan endast behandlas mot bakgrund av

EU-domstolens svar på den tolkningsfråga som kommer att ställas med stöd av artikel 267 FEUF.

- 22 Tribunal du travail har påpekat att en tolkningsfråga som liknar den här aktuella men som ingår i ett annat sammanhang ställdes den 9 juni 2022 i en begäran om förhandsavgörande som registrerades vid EU-domstolen under målnummer C-415/22.

5. Fråga som har hänskjutits för förhandsavgörande

- 23 Tribunal du travail ställer följande fråga till EU-domstolen:

Utgör protokoll (nr 7) om Europeiska unionens immunitet och privilegier, särskilt artikel 14 i detta, principen om tillhörighet till endast ett system för social trygghet för arbetstagare, vare sig de är anställda eller egenföretagare, aktiva eller pensionerade, och principen om lojalt samarbete såsom den följer av artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionen hinder för att en medlemsstat ålägger en tjänsteman, som utöver sin tjänstgöring vid en EU-institution utövar en bisyssla som lärare med den sistnämndas tillstånd, att ansluta sig till ett nationellt system för social trygghet och kräver betalning av sociala avgifter, trots att denne tjänsteman, enligt tjänsteföreskrifterna, redan omfattas av unionsinstitutionernas system för social trygghet?